

Oslo kommunale foreldreutvalg

Kunnskapsdepartementet og
Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Oslo, 29. april. 2021

Høringsinnspill: NOU 2020: 16 Levekår i byer — Gode lokalsamfunn for alle

Oslo kommunale foreldreutvalg benytter muligheten til å gi innspill til høringssvar på *NOU 2020:16 Levekår i byer - gode lokalsamfunn for alle*.

By- og levekårsutvalget rapport er omfattende og innebærer slik vi forstår det forslag på en rekke områder og omhandler flere storbyer. Vi har fokusert på hjem-skolesamarbeidet i Oslo og foreldremedvirkning bl.a. pkt. 13.3.5. i rapporten. Vi støtter utvalget i at skole-hjemsamarbeidet må styrkes for å avdempe en negativ utvikling i levekårsutsatte områder.

I rapporten vises det til viktigheten av et godt samarbeid mellom skole og foreldre, og at ansvaret for at dette skal fungere hviler på skolene. Oslo KFU mener, i samsvar med Foreldreutvalget for grunnopplæring (FUG), at By- og levekårsutvalget kunne ha utdypet dette i en større grad enn det som er gjort under konkrete tiltak pkt. 13.4. Oslo KFU har, på lik linje med FUG, sendt inn høringsuttalelse til forslag til ny opplæringslov i 2020, og gått sterkt imot opplæringslovutvalgets forslag om å fjerne den forankringen i lov som finnes i dag for Foreldreutvalg og rådsorganene i skolen. Vi mener at opplæringslovutvalgets lovforslag trekker i motsatt retning av de klare signaler om styrking av samarbeidet med foreldre som fremholdes av By- og levekårsutvalget.

Opplæringslovutvalget gjør ingen reell vurdering av hvordan skole-hjemsamarbeidet fungerer i dag, og hva som eventuelt skal til for å lykkes. Fra Oslo KFUs høringssvar til *NOU 2019: 23 Forslag til ny opplæringslov* ber vi By- og levekårsutvalget om å ta i vurdering at Oslos mange bydeler er sammensatte med elever fra ulike land, kulturer og bakgrunner: «Elevene har forskjellig bagasje, variert støtte og ulike muligheter hjemmefra og i sin omgangskrets. I tillegg er skolene organisert gjennom Utdanningsetaten, Norges største etat, mens barnehager, helsestasjoner og mange fritidstilbud er organisert gjennom

bydelene. For å skape gode, trygge lokalmiljøer, blir skolene oppfordret til å være sentrum og samlingspunkt for nærmiljøet. Engasjement i lokalmiljøet bidrar til tilrettelegging for gode, inkluderende møteplasser for både barn og voksne. Her spiller foreldre og foresatte en sentral rolle. Uavhengig av språk, utdanning og bakgrunn, bidrar vi til å utjevne forskjeller, hjelpe skoleledere og ansatte ved skolene, støtte hverandre som foresatte og hjelpe barn som trenger det. Vi deltar i og styrer mange av aktivitetene som påvirker skolehverdagen, det være seg idrett, kultur, skolen og barnehagens organer eller AKS. Gjennom FAU, SMU og DS er Osloskolens foresatte engasjert i egne og andres barn. Gjennom de lovpålagte organene finner foreldrefelleskap og mening i vervene, organisering av foreldrestemmen og bidragene.»

I Oslo KFU erfarer vi levekårsforskjellene i en delt by og hvordan disse slår ut på elevenes AKS- og skoleopplevelse som igjen påvirker oppvekstvilkårene. Vi mener det er nødvendig å lovfeste skolens plikt til å legge til rette for elever og foreldres samarbeid med skolen på en god måte. Dagens opplæringslov tilrettelegger for at foreldrene får mulighet til å medvirke aktivt i skolen, men vi vet av erfaring at enkelte råd og utvalg fungerer tidvis variabelt og tilfeldig. Dersom de lovfestede råd og utvalg fjernes, er vi sikre på at det vil føre til en betydelig svekkelse av foreldrenes rett og mulighet til å medvirke.

Forskning viser at et godt skole-hjemsamarbeid kan føre til bedre trivsel, færre atferdsproblemer, mindre fravær, bedre arbeidsvaner, mer positiv holdning til skolen samt høyere arbeidsinnsats og ambisjoner med hensyn til utdanning. Engasjerte foreldre i barnas læring og utvikling har utvilsomt positive effekter for barnet. For foreldrene kan dette samarbeidet gi viktige innsikter i å forstå deres egne barns læring og utvikling, og foreldrene vil kunne få mer informasjon om skolen og forhold knyttet til sitt barns læring. Forskningen viser at når foreldrene opplever skolen som imøtekommende, respektfull og varm, samt viser at en er interessert i å lytte til foreldrene og har en støttende holdning til dem, vil foreldrene oppleve hjem-skolesamarbeidet som betydningsfullt.

Oslo KFU vil gjerne fremheve noen forhold som her er av betydning, det gjelder skolens syn på foreldre som gruppe og innholdet og organiseringen av det samarbeidet skolen legger opp til. For at samarbeidet skal lykkes kreves, det en høy grad av involvering fra foreldrene. Her er skolens, altså lærernes og skoleledernes, syn på foreldrene som gruppe viktig. Skolen bør ha en tilnærming til at foreldrene er en heterogen gruppe med ulike behov. Den beste måten å få kunnskap om hvordan skolen kan oppmuntre og støtte involveringen fra foreldre på, er å bli kjent med familiene og deres grunnleggende omstendigheter. Skolen må derfor benytte ulike samarbeidsstrategier overfor ulike foreldre for å bidra til involvering. En må en være klar over at noen foreldre er mer sårbare enn andre og at dette krever en høy grad av sensitivitet og respekt fra skolene.

Oslo KFU mener at måter skoleledelsen tilrettelegger på for organisering og former for aktiviteter i samarbeidsmøter med skolen har stor betydning for foreldrenes involvering i hjem-skolesamarbeidet. Vår erfaring indikerer at skoleledelsen og lærere kanskje ikke er gode nok til å bruke foreldrenes kompetanse i møter – at foreldre ikke blir sett på som en ressurs for skolen. Vi mener at skolen ikke er kreativ nok i organiseringen av foreldremøter, hvor foreldrene ofte har rollen som passive mottakere av informasjon. Det bør legges mer til rette for debatter og det er sannsynlig at foreldre vil komme med forslag til innhold og

organisering av hjem-skolesamarbeidet dersom de blir spurt. Skoleledelsen kan tilrettelegge ved å tydelig kommunisere ansvaret og forventningene skolen har til foreldrene når det gjelder involvering i hjem-skolesamarbeidet, og fremme at foreldrenes involvering er verdifull for deres barn.

Vi støtter utredningene i rapporten om skolen som sosial arena i lokalmiljøer og at de fungerer som egne væresteder med aktiviteter for de unge på ettermiddags- og kveldstid. Det bør legges til rette for at ulike aktører kan bruke skolearealene. Tilbud om åpen skole etter skoletid kan være både det beste og rimeligste alternativet for fritidstilbud. Det vil kunne styrke det lokale fritidstilbudet og tilbudet fra frivillige organisasjoner i områdene og bidra til foreldreengasjementet.

Når det gjelder utvalgets oppfordring til skolene om i større grad enn i dag å legge utviklingssamtaler til hjemmene, så mener Oslo KFU at det er helt avgjørende for tillitsforholdet til foreldrene at det etableres en ordning som ikke bygger på "mistanke" eller har karakter av "oppstramming". Vi viser til Oslo KFUs høringsinnspill til *Oslo Standard for samarbeid og sammenheng mellom barnehage, skole og aktivitetsskole*. Osloveilederen om hjem-skolesamarbeid er et godt eksempel av en informativ invitasjon til foresatte og foreldresamarbeid. Vi mener det er et klart behov for en kortere, mer lettvtint og appellerende sammenfatning som «førstemøte» type dokument, veileder, invitasjon til foresatte/foreldregruppen. Dette kan også åpne for begrensede oversettelse av den korte versjonen til flere språk som en introduksjon for foreldrene til overgangsprosessene for barnet

Barna og familiene som flytter mye under barnehageårene eller før skolestart opplever lite eller ingen stabilitet, lokal tilhørighet eller bekjentskap og må derfor ivaretas på en god måte. Disse familiene mangler også ofte nettverk og kontakter. Oslo KFU støtter derfor FUG i at foreldres uteblivelse fra foreldremøter/utviklingssamtaler ikke bør møtes med hjemmebesøk fra skolen. Det kan oppleves invaderende i elevenes og foreldrenes privatliv, og virke hemmende på et godt samarbeid og det kan stilles det spørsmål ved lærernes kompetanse til å gjøre vurderinger av forhold som grenser opp mot barnevernets fagområde. Det kan være en mindre stigmatiserende løsning å ha hjemmebesøk før oppstart i barnehage. Det kan knyttes også til overganger fra barnehage til skole, fra småskolen til mellomtrinn og fra mellomtrinn til ungdomsskole.

Til de konkrete tiltakene i NOU 2020: 16 har Oslo KFU følgende merknader:

Tiltak 13.4.1 - Vi støtter ordning med gratis AKS i Oslo og ikke en moderasjonsordning. Utvalget viser til at i Oslo er det gode erfaring med økt deltagelse etter at gratis AKS-tilbudet ble innført i levekårutsatte bydeler. Derfor anbefaler vi gratis AKS-tilbud over hele byen. De økonomiske rammene bør økes slik at AKS-tilbudet er et kvalitativt tilbud og som kan følge fagplanen. Vi mener dette bør sees i sammenheng med utvalgets forslag om heldagsskole.

Tiltak 13.4.2 - Vi stiller oss positive til gratis heltidstilbud i barnehage for alle fire- og femåringer, og understreker at dette ville være et godt tiltak for å stimulere språklæring, hindre utenforskap og forberede grunnen for en god overgang til skole - ikke bare i levekårutsatte områder.

Tiltak 13.4.5 - Vi støtter utvalgets tiltak om økt grunnbemanning i barnehagen og at pedagogtettheten må styrkes i barnehager. Vi er særlig opptatt av områder med sosioøkonomiske utfordringer i Oslo. I tråd med kunnskap om tidlig innsats gir tiltaket grunnlag for språkutvikling og kognitiv utvikling som legges i barnehagen.

Tiltak 13.4.6 - Vi er positive til forsøk med gratis, obligatorisk heldagsskole, men i likhet med FUG tror vi at styrking av AKS innholdsmessig og økonomisk i større grad enn foreslåtte rammeplan medfører, vil ha omtrent tilsvarende virkninger, men samtidig ivareta mulighetene for valgfrihet for barn og foreldre som ønsker andre aktiviteter etter skoletid.

Tiltak 13.4.7 - Vi er positive til at det gjøres justeringer i lærernormen, så lenge det medfører en styrking av ressurser der hvor dette trengs mest, og uten at det medfører en tapping av ressurser fra skoler som ikke har like store behov. I Oslo er det store variasjoner på bruk av ufaglærte i Osloskolen. Vi vil ha sterke lærerressurser inn i utsatte områder og mindre bruk av ufaglærte i de områdene. Vi er altså positive til en ordning som kommer i tillegg til og ikke i stedet for dagens lærernorm.

Tiltak 13.4.8 - Vi er positive til at konsekvenser av nærskoleprinsippet utredes nærmere. Spesielt i Oslo trengs det områdeløft og omdømmeskaping av utsatte områder i østlige og nordøstlige bydeler. I utredningen bør By- og levekårsutvalget se på hvordan nærskoler i samme område kan tilby likt nivå, både faglig og sosialt. Det bør ikke være utslagsgivende hvor mange minoritetsspråklige elever som går på skolen for nærskolens popularitet.

Tiltak 13.4.10 - Vi støtter By- og levekårsutvalgets forslag om å videreføre fylkeskommunenes mulighet til å velge inntaksmodell.

Tiltak 13.4.11 - Vi er positive til en grundig utredning av inntaksmodeller for videregående opplæring, og vil i denne sammenhengen be By- og levekårsutvalget om å vurdere vårt hørings svar om *Inntaksutvalgets rapport om alternative modeller for inntak til videregående skole i Oslo*: «Oslo KFU støtter at det eksisterende regelverk basert på karakterbasert inntak opprettholdes, da dette regelverket både ivaretar målet om at flest mulig elever skal fullføre og bestå videregående opplæring, og ivaretar størst mulig valgfrihet for elevene. Dagens regelverk er vel kjent og anvendt av så vel elever og foreldre i Osloskolen, og Oslo KFU har ikke mottatt en eneste tilbakemelding fra noen FAU i Osloskolen som ber om at dette regelverket bør endres. Oslo KFU vil bemerke at når det gjelder selve praktisering av dagens regelverk, så er det intet uttalt behov for forbedringer eller endringer. Oslo KFU støtter ikke inntaksutvalgets alternative modeller til inntak i videregående skole da disse ikke nødvendigvis bidrar til at flest mulig elever skal fullføre eller bestå opplæringen, og vil kunne medføre begrensninger for elevenes valgfrihet. Det at noen videregående skoler i Oslo kan være preget av sosial segregering er ikke nødvendigvis et forhold som regelverket om inntak til videregående skoler vil bidra til å endre.»

På vegne av styret i Oslo KFU,

Attia Mirza Mehmood og Erlend des Bouvrie

